

GLASILO
SLOVEN-
SKEGA
PLANIN-
SKEGA
DRUŠTVA

PLANINSKI VESTNIK

XVIII.
LETNIK
□
1912
□
ŠTEV. 8.

Bohinjska imena.

(Úskovnica = Léskovnica, Úkance = Lokvenice i. dr.)

Spisal ravnatelj L. Pintar.

Nekateri sklepajo iz nemške oblike »Bodesich«, da imamo pisati tudi v slovenščini Bodešiče, ne pa Bodešče. Drugi so pa zopet tega mnenja, da pišimo taka imena, ki jim ne vemo zanesljive etimologične razlage in jasnega razvoja od davnih dob do danes, kar tako kakor jih sedaj prosti narod izgovarja. Meni se ta razlog zdi pameten in premišljen in še tedaj, če bi etimologično razlago imena prav pogodili, morda ne bi bilo napačno, če se z ozirom na posebnosti dotičnega narečja vendar le držimo ljudske izreke in pustimo imenu sedanjo narodno obliko, če tudi vemo, kako bi se ime glasilo v kakem drugem narečju ali pa v knjižni pisavi.

Razlagatelj Bohinjskih imen v Planinskem Vestniku (XVI, 173) nam je objavil velezanimivih in poučnih podatkov iz bohinjščine, iz katerih se dá izprevideti, da bi nam skoraj ne kazalo sedanjih narodnih oblik preobračati v knjižno pisavo; kajti priprosti Bohinjec bi se jih tako predružačenih izlepa menda ne privadil. Lepi zgledi so to za velarizacijo **l^a** (t. j. za prehod v v), združeni še z drugimi glasoslovnimi posebnostimi; n. pr. Vev' Polje = Velo Polje; Tovsec = Tolstec, Tolsti Vrh); Voje = Logi kakor nojé za nogé.

Enako velarizacijo **l^a** kakor v tukaj navedenih zgledih pa imamo tudi v imenih Uskóvnica in Úkance namesto Leskovnica (Haselstaudicht) in Lokvenice (morastige Wiesen). —

Opomniti pa moramo, da izpeljava imena Uskóvnica od glagola »osekati« ne le da ni najverjetnejša niti malokaj verjetna ne more biti, pa naj jo ogledujemo in otipavamo od katere koli strani. Jasnejša je pač razlaga od leska (corylus, Haselstaude), češ, to je z leščevjem

porastena planina (coryletum). Iz drevesnih imen se izvajajo pridevniki ali s sufiksom »-ov« ali z »-и« in ti se zopet z »-ik« ali »-ica« posubstantivljajo; n. pr. breza daje pridevnik »brezov« ali »brezen« in od tod brezov gozd: brezovik ali breznik in brezova šuma: brezovica ali bréznica (das Birkach, betuletum). Včasih se pa sufiksi tudi kumulirajo (kopičijo) in tako dobimo poleg »bezov« in »bezen« (Holunder-) tudi »bezoven« in od tod bezovnica (Holundergesträuch). Krajno ime Bezóvnica imamo pri Sv. Mohorju v Selški Dolini. — Enako imamo poleg borovje (Föhrenwald) tudi krajna imena Boróvnice (Fahrendorf) in Madbróvnice (Unterferlach) na Koroškem.¹

Leskóvnica ima torej v imenih Bezóvnica in Boróvnice jasno analogijo, toda neka druga težava nas straši. Kako naj pridemo do velarizacije *l^a*, če temu sledi mehki vokal *ě* (ѣ)? Saj vendar ne moremo reči: *věska*, *vipa*, namesto *lěska*, *lipa*, kakor se more reči: *vog*, *vuč*, *vačen*, namesto *log*, *luč*, *lačen*. V tej zadregi, mislim, da si moramo bolj natančno ogledati vpliv različnega naglaševanja, oziroma posledice breznaglasnosti, in premotriti izpremembo jata (ѣ), če ta izgubi svoj naglas in ga oddá na sosednji zlog. Dokler bi naglašali v besedi *Lěskovnica* prvi zlog, ohranil bi se jasen jat (ѣ) in velarizacija *l^a* ni mogoča; kakor hitro pa presadimo naglas na drugi zlog, tedaj že izgubi prvi toliko svoje polnosti in visokosti, da ga čutimo kakor temen poluglasnik (Prim. Vondrák, Vrgl. slav. Gramm. 66: unbetontes ѣ wird als ѣ gehört). Iz prvotnega *Lěskovn'ca* (Лѣсковьница) smo dobili *Lěskóvn'ca* (Лѣскóвньца) in pogoj za velarizacijo *l^a* je s tem ustvarjen: torej *Ľuskóvn'ca* ali *Uskóvn'ca*. Primeri *Ušév'k* (Olševik, Erlenwald), *Utik* (nekdaj *Lutik*, mlad gozd kakor *Golovec* ali *Golnik*, glej *Valvasorja* II, 146 in XI, 565), *Ušarje* (Luschariberg) itd. —

Drugo tako krajno ime z velariziranim *l^{om}* na začetku je *Úkance*. Gosp. razpravljatelj v *Planinskem Vestniku* misli, da je to ime prepozicionalen izraz »*vъ* koncu«, češ, ker leži ta kraj v koncu Bohinjskega Jezera. Ta razlaga je pa bosa in ne more držati, pri naglaševanju *Úkance* pa že celo nikakor ne. Naglaševanje predloga se po mojem mnenju omejuje večinoma na prave sestavljenke, n. pr. *Nádgerca* (Nadgorica pri Črnučah), *Prévale*, *Zásip*, — ni pa v navadi pri samostojnih prepozicionalnih konstrukcijah razun pri enklitičnih oblikah osebnega zaimka, n. pr. *prédme*, *náte*, *váse*, *vánj*, *zánjo*. Potemtakem pač lahko rečem: v *Zálogu*, iz *Záloga*, v *Zálog* — toda

¹ S tem pa še ni rečeno, da se mora enako razlagati tudi kranjska *Borovnica* (Franzdorf).

ustavlja se nam Zalogom (namesto: za Lógom). To mi je tedaj en razlog, da mislim, da se moram upreti razlagi »v koncu«, ker si ni lahko misliti, zakaj naj bi bil predlog bolj naglašen od samostalnika. Drugi razlog mi je pa tudi to, da pričakujem v tem slučaju predlog »na«, ne pa »v« — in naposled še ta pomislek, da če bi se kraju reklo »konec« (jezera), bi morali na vprašanje od kod? odgovorjati: »s Konca« (ne pa »z Úkanc«). Pač poznamo sestavljene predloge: »iznad, izpod, izpred, izmed, izzad«, toda sestavljenih predlogov »izna« in »izv« ne moremo konstatirati. Vrelec, ki ima svoj izvirek pod skalo, teče izpod skale; voz, ki stoji pred vežo, se zapelje izpred veže; solnce, ki je pred vzhodom še zad za gorami, pokaže svoje svetlo obličje izzad hriba; marsikoga, ki je bil še pred kratkim med nami, je ugrabila smrt izmed nas; toda to, kar je v čem, se premakne le iz tega ven, a kar je na čem, se utegne premestiti le raz tisti prostor ali s (z) tistega prostora doli (proč). —

Iz istih razlogov se pa tudi ne morem strinjati z drugo temu tolmačenju podobno razlago, češ, da je ime »Úkance« = v« kłancě, kajti naglašati bi je morali potem »ukvánc« — in če bi Bohinjci velarizirani l še tako zatapljali, takoj neposredno za goltnikom »k«, mislim, da bi mu pred jasno zategnjenim »a« ne zabrisali sledu kar tako gladko, kakor v oblikah »bo« (bvo = biló) ali »co« (cvo = celó) pred ozkim »o«. Res je, da govore naši Gorenjci zatopivši velarizirani l skoraj do brezslednosti n. pr. kobuk (Hut), kobasa (Wurst), kòp (Zecke) itd. — vendar pa ne morem prav verjeti, da bi bil že kdo slišal: kada (Klotz), kadu (Hammer), kan'c (Hohlweg), kas (Aehre) namesto: kvada, kvadu, kvan'c, kvas. Tudi Prešeren je s svojim tenkoslušnim razločevanjem iz klasika napravil le kvasika in ne kasika. —

Razlaga »v kłancě« potemtakem prav tako ni piškavega oreha vredna, kakor njena prednica »v koncě«, toda po srečni naključbi ima to veliko prednost, da nas je opozorila na velarizacijo l^a v narečjih gorenjskega posavja. Te velarizacije l^a pa pri našem imenu ne smemo iskati v sredi, ampak na začetku, kakor pri Uskóvnici (Лѣсковница). Sedaj utegnemo biti šele na pravem sledu. Podstava naši besedi je po moji sodbi lokev ali lokva (Pfützte, Lache, morastiger, sumpfiger Boden); — fiat applicatio! — če so torej tiste senožeti za jezerom močvirnega značaja ali lokvene, jih prav primerno imenujejo lókvence ali lókevne (luže ali lužnice, lackenreiches d. i. sumpfiges Terrain). — Vòklo (Hülben) pri Kranju iz lokev ali lokva z enako velarizacijo začetnega l^a imamo že razloženo v

Izvestjih Muz. Dr. II., 151 — s primerno opombo, da bi bilo pač težko za gorenjsko Vòklo uvesti pravilno pisavo Lokev, ali vé naj se vsaj, odkod da je dobila vas svoje ime. — Isto velja tudi za naš slučaj. Nanovo uvesti knjižno obliko »Lokvenice« (Lókevn'ce) ne verjamem, da bi se posrečilo, pa vé naj se vsaj, odkod da je ime »Úkance«.

Utegnil bi tudi morda kdo izvajati ime Ukance naravnost iz »loka« (Локка) sumpfige Talwiese (Pleteršnik I, 529), kar bi bilo naslednje glede pomena eno in isto brez bistvenega razločka. — Toda proti takemu izvajanju imam svoje pomisleke, ki jih je treba tudi uvaževati. Prvič pomeni ime »loka« že samo na sebi tisto, kar izraža v našem slučaju preko pridevnika napravljena izvedenka. Poleg potoka in trate n. pr. ne potrebujemo potočnice in tratnice, ki bi jih izvedli preko pridevnika kot nove tvorbe pa z enakim pomenom, kakor ga ima že podstava. Če bi namreč imela izvedenka pomeniti ravno toliko, kakor njena podstava, tedaj je pač popolnoma odveč — res prava nebodijetrega. — Drugič bi se taka izvedenka iz samostalnika »loka«, kadar bi jo imeli, pač morala glasiti »ločnica« — analogno z oblikami »otročnica, koračnica, tobačnica, obločnica« itd. Lokvenica (Lokevn'ca) ima pa svojo popolno analogijo le v imenu Církveníca, ki se je s postranskim svojim akcentom na predzadnjem zlogu v popolni obliki ohranila doli v hrvaškem primorju, naša Cirkevn'ca pri Rakeku pa je s postranskim akcentom vred izgubila tudi vokal, na katerem bi imel ta postranski naglas sloneti, in se torej glasi sedaj Cirkenca (Zirknitz). Primerjati se dá še Církno (Kirchheim) na Tolminskem pa Cérkovnica pri Čepovanu in Cérkovno v občini Št. Ferjan; — izmed navadnih apelativnikov bi pa še navedel: smokovnik (Feigengarten), a ne smočnik (!). Lókvenica in Církvenica s postranskim akcentom (˘ ʊ ˘ ʊ) sta štiri-zložni, toda Lókenca in Církenca (˘ ʊ ʊ) z enim samim glavnim naglasom se skrčita na tri zloge.

Iz kraljestva Velikega Venedigerja.

Spisal Janko Mlakar.

(Dalje).

5. Zapeljani doktor.

Nekateri so trdili, da je Venediger zato dobil svoje ime, ker se vidi z njega v Benetke. Ta razlaga je sicer lepa, žal da ni resnična. Kajti Benetke bi se le v tem slučaju videle, ako bi se jim Dolomiti umaknili. Stari zemljevidi sploh

Venedigerja ne poznajo. Prvikrat se rabi to ime šele v nekem zapisniku iz leta 1797; od kod je nastalo, še dandanes ni jasno.

Ljudje so se že začeli za Venediger zanimati, ko je bilo hribo-laztvo še v povojih. Nadvojvoda Ivan je bil prvi, ki ga je skušal dobiti pod noge. Lotil se ga je od severozahodne strani; ker pa je pretila velika nevarnost od plazov, se je moral s svojimi spremljevalci nekaj sto metrov pod vrhom vrniti. To se je zgodilo leta 1828. Nekaj let je imel potem Venediger mir. Kakih trinajst let pozneje je pa neki Kürsinger iz Mitersilla zbral celo četo in jo je gnal na boj proti Venedigerju. Napad se mu je posrečil; od 39 oseb jih je prilezlo na vrh 24. Dandanes je Venediger po navadnem potu ena najlažjih gora; zato se mu pa tudi ne manjka obiskovalcev.

Drugo jutro smo že o poltreh zapustili kočo. Lojzetova svetilnica nam je prav dobro služila; kajti bila je še temna noč. Ozka nadelana steza nas je najprej vodila visoko nad ledenikom po skalnatih pragovih Keeskogla (3298 *m*); nato se je pa začel bolj in bolj spuščati navzdol. Hodili smo komaj dobre pol ure in že smo stali na Gornjem Sulzbaškem ledeniku. Tu se natvezemo, nato pa odrinemo urno naprej. Bilo je namreč precej hladno. Svetilnico smo ugasnili, ker so bili sledovi prejšnjih partij dobro vidni. Bili smo že precej daleč na ledeniku, ko so se šele prikazale lučice, ki so ž njimi vodniki svetili svojim gospodom. Hodilo se je kaj imenitno, ker je bil sneg trd, ledenik pa skoraj popolnoma raven.

Kmalu pa se začno javljati prva znamenja jutranje zore. Hladna sapa zaveje po ledeniku, vrhovi stopajo eden za drugim iz teme in na vzhodu se začno robiti grebeni z bledorudečimi pasovi. Naenkrat zažari nebo in vzhajajoče solnce pritisne Venedigerju prvi poljub na ledeno čelo. Še malo časa — in že stoji ognjena obla visoko nad Spodnjimi Sulzbaškimi vratci (2874 *m*), kmalu nato pa zažare vsi ledeniki v zlatih pramenih. Polagoma postaja svetlo tudi v dolinah noč mora oddati vlado mlademu dnevu in se umakniti v globoke počí in razzebe. Krasen je v gorah ta boj med nočjo in dnevom, bodisi zjutraj ali zvečer!

Ko pridemo vštric Spodnjih Sulzbaških vratci, zavijemo naravnost proti sedlu (3361 *m*) med Velikim in Malim Venedigerjem (3479 *m*). Počasi stopamo navkreber in se oziramo na vrh Venedigerja, ki se nam vedno bolj bliža. Tu nam prestreže pot velikanska, gorska prepoka. Sledovi nam jasno pričajo, da so prejšnji dan šli hribo-lazci todi čez, toda o snežnem mostu ni bilo ne duha ne sluha. Vzelo ga je vroče popoldansko solnce. Morali smo bolj na

levo, kjer je bila prepoka še zadelana s snegom. Skrbno preiskujem s cepinom goljufivo belo odejo, dokler ne najdem trdnih tal. Naleteli smo na prav zanesljiv mostič, ki nas je varno privedel na strmo vesino onstran prepoke.

Počasi se bližamo sedlu in kmalu zagledamo prve hribolazce na položnem grebenu, ki se vzdiguje s sedla proti vrhu Venedigerja. Prišli so iz Praške ali pa Defreške koč, od koder so imeli precej bližje kakor mi.

»Stojmo!« oglasi se naenkrat Lojze za menoj; »kaj bomo res pobirali stopinje za vodniki, ki so jih najeli drugi? Udarimo jo raje kar naravnost na vrh! Za te, Janko, bo kakor nalašč, ko iščeš vedno pripravnih bližnjic. Na ta način si prihranimo sedlo in greben.«

Ta misel se je tudi nama z Joškom zdela pametna in mesto da bi šli naprej na sedlo, smo zavili kar naravnost na desno proti vrhu. Nekaj odprtih poč, nas je opominjalo k opreznosti in res je tuintam iskal cepin zastoj tal pod seboj. A kmalu so se poč nehale, zato je pa strmina kar neprijetno naraščala. K sreči je bil sneg ravno toliko mehak, da so se dale s težkimi črevlji delati prav lepe stopinje. Ko je pa proti vrhu vesina prešla polagoma v steno, so morale roke priti nogam na pomoč. Dobro, da smo imeli že večji del pota za seboj! Kajti z golimi rokami kopati oprijemke v sneg, ni ravno najtoplejše delo rokavice bi mi bile služile prav dobro, a pustil sem jih bil previdno v Trinksteinu.

Kmalu zaslišimo nad seboj glasove hribolazcev, ki so se bili že utaborili na vrhu. Urno dregnem še parkrat z rokama v sneg in pogledam čez greben. Malo je manjkalo, da mi ni neki hribolazec, ki ga je vodnik ravno takrat vlekel na vrvi mimo, stopil na glavo. Mož je kar odskočil, ko je zagledal mojo glavo poleg svojega črevlja in je vzkliknil: »Tri sto kosmatih, od kod pa Vi lezete? Menda vendar ne naravnost iz pekla?«

»Ne, marveč iz Kürsingerjeve koč,« mu odvrnem ter skobacam popolnoma gori. »Koliko vas je pa pravzaprav?« poprašuje gospod dalje, ko se prikažejo Lojzeve roke na robu, da bi potegnile za seboj težo svojega gospodarja.

»Samo trije,« se oglasi Lojze mesto mene, vesel, da je prišel do besede. »Oprostite, gospod, midva sva se že nekje videla; zdi se mi, da na Marmolati.«

Med temi besedami prikobaca Lojze popolnoma na vrh in se postavi pred tujca. Tudi temu se začne nekaj svitati. Seže mu v ponudeno roko in pravi: »Na Marmolati se nisva videla, pač pa

nekoliko pod vrhom. Skoraj gotovo ste Vi tisti, ki se je jezil, ko sem mu z dvema vodnikoma zastavil ozko polico? Povem Vam, da ne grem nikdar več na tako goro, kakor je Marmolata, in če so tudi skozi in skozi železne stopnice izpeljane. Venediger, to vam je nekaj pametnega; lepo počasi hodiš za vodnikom, oziraš se krog sebe, kakor se hočeš, in prav nič se ti ni treba bati, da bi padel čez skalovje v kak prepad brez dna. — Toda čemu ste prilezli po tej strmini gori; jaz se niti ne upam doli pogledati. To niste ljudje, marveč vragi!»

»O, pravi pristni ljudje smo,« hiti mu Lojze pojasnjevati, »ta-le je iz Ljubljane, kjer uči dekleta; lansko leto je bil z menoj na Jungfravi. Oni-le gospod, ki ravno sedaj pleza gori, je tudi iz Ljubljane; on je nepoklican, pa jako dober fotograf; na Hochgallu naju je imenitno zadel. Jaz sem pa iz Štajerskega.«

Toda čemu bi še nadalje opisoval to srečanje? Konec je bil ta, da sta Lojze in njegovo znanje z Marmolate kmalu potem sedela na plaščih in se prijateljsko prepirala, iz čigavega mehurja bi nabasala pipici.

Hribolazcev in vodnikov je pa za nami prišlo še toliko, da smo zasedli ves vrh, akoravno je jako prostoren. Vkljub zgodnji uri — bilo je ravno šest — ni bilo prav nič mraz. Solnce nas je že prav prijetno grelo in tudi vetra ni bilo. Vzduh je bil popolnoma čist in niti najmanjša meglica ni kalila temnomodrega neba. A kljub krasnemu vremenu in razgledu ni bilo izprva pravega užitka.

Krog nas so stopali vodniki, prepirali se za imena gora, menjavali si gospode in jih priganjali k odhodu. Gospodje so se pa poslavljali od papirnatih in srebrnih kronic ter z zamenjanimi vodniki, zapuščali vrh, da bi prišli hitreje do brašna. Vodniki puščajo namreč kaj radi nahrbtnike na sedlu, da spravijo svoje gospode hitreje z vrha. Da pridejo hitreje domov, prevzamejo Tirolci hribolazce, ki se vračajo z Venedigerja na Tirolsko, Solnogradčani pa tiste, ki so namenjeni na Solnograško. Vodniki napravijo to barantijo navadno takoj, ko se snidejo na vrhu.

Ker se je torej vodnikom in gospodom mudilo doli, ostala nas je kmalu na vrhu čisto majhna družba. To nam je bilo jako po volji; zakaj še le zdaj smo mogli prav uživati zares prekrasen razgled. Kamorkoli se ozremo, povsod vidimo vrh pri vrhu, ledenik pri ledeniku. Do malega vse skupine Vzhodnjih Alp so se vrstile v lepem vencu krog nas. Na severu smo še dobro razločili Dachstein, na zahodu so izza Ortlerja pogledovali celo ledeniki Bernine, na jugu

se je najlepše videl vitki Antelao, na vzhodu nam je pa segal pogled daleč čez Šobersko skupino. Ker smo se vsi ogledali najprej po starih znancih, je tudi Lojzevo oko kmalu iztaknilo med sivimi Dolomitskimi stolpi bleščečo Marmolato. Vsi smo pa z velikim veseljem pozdravili vitki stožec Hochgalla na eni in Vel. Klek na drugi strani. Da smo se ozirali tudi tja doli v drago domovino, mi menda ni treba še posebej poudarjati.

Celo poldrugo uro smo gledali s svojega vzvišenega prostora v prekrasni planinski svet, in pregnala nas je šele bojazen pred mehkim snegom. Pred odhodom je Joško še celo družbo ujel na ploščo. Na njegovo zahtevo sem se moral med tem opravičilo pokriti.

»Ker bo slika majhna,« opomnil me je, »samega sebe ne boš spoznal, ako si gologolav; na klofeti Te pa vsak spozna, kdor je le kedaj ‚Vestnik‘ bral; zakaj tako grdega pokrivala ne najdeš v celih Alpah.«

Seveda sem moral ubogati in molče pogoltniti to razžaljenje svoje drage, častivredne klofetice, ako sem se hotel z njo postaviti ns sliki.

Solnce je stalo že precej visoko, ko smo odhiteli po grebenu na sedlo. Tu se križajo pota. Ako hočeš na Solnograško, moraš kreniti pravokotno na levo; naravnost doli po Schlatenskem ledeniku prideš v Schlösstal in Windischmatrei; Rainer Horn (3561 *m*) in Hohe Aderl (3501 *m*) ti pa odpirata vratica v Virgensko dolino. Sem doli smo bili tudi mi namenjeni.

Pot nas je vodila v vznožju grebena, ki loči Dorferski ledenik od Schlatenskega. Sneg je bil še ravno toliko trd, da se nam ni skoraj nič podajal. Zato smo jo kaj urno primahali na Rainertörl (3428 *m*). Potem se spustimo po zmerno nagnjenem Rainerskem ledeniku navzdol, umaknemo se grozečim razpokam bolj na sredo, nato pa zavijemo ostro na levo pod Mullwitzaderl (3242 *m*). Tu zapustimo ledenik in stopimo na kopno. Urno zvijemo vrv in jo navežemo na nahrbtnik, nato pa odhitimo proti Defreški koči (2960 *m*). Dobrih pet minut hoje in že smo tam. Tu pa smo bili nekoliko presenečeni. Vajenim lepih planinskih domov, zdela se nam je ta koča kaj borna. Ker se nam ni posebno ljubilo posedati v tesni obednici, smo kmalu odrinili po lepi ježni poti v Malo lselsko dolino.

Pot je dobro izpeljana. Nekaj časa se vije visoko nad Mullwiškem ledenikom, nato se pa spusti na zelena tla Dorferske planine, ki se razprostira med jezicoma Dorferskega in Mullwiškega ledenika.

Dom na Vršiču — Prisojnik.

Fotogr. Stanko Tomišek.

Še enkrat se ozremo nazaj na Venediger, potem pa zdirjamo po strmi planini navzdol, ne meneč se za zložne ovinke, ki jih dela pot. Na njo pridemo še le na bregu krotko šumljajoče Islitz. Kmalu zagledamo Janezovo kočjo (Johannishütte, 2121 m). Ker je še bornejša kakor Defreška, smo šli kar mimo. Polagoma se stisne dolina tako, da je podobna ozki soteski. Pot drži skoraj naravnost naprej v večjih in manjših klancih, tik pod njo pa divja srdita Islitz. To ni več tisti krotki potoček, ki namaka Dorfersko planino, marveč divji gorski potok, ki si prebije pot tudi skozi skalo.

Ker nismo hoteli priti prezgodaj v Prägraten, smo sklenili poiskati si kako prijetno počivališče. Ko se tako mimogrede oziramo okrog, kje bi našli kaj pripravnega, zagledamo nad potjo v senci košatega drevesa nekega turista, kako je opravljal z veliko gorečnostjo prijetno delo, ki mu pravijo Lahi »dolce far niente«.

»O, dober dan, gospod doktor!« ga pozdravi Lojze v veliko moje začudenje. Že sem mislil, da je njegov znanec z Marmolate; toda bil je nekdo drugi, s katerim se je seznanil — kakor sem izvedel pozneje — v Kürsingerjevi koči.

»Oho, kaj ste Vi, gospod župnik?« vzklikne tujec; »ste se li premislili, da ste jo pobirali za menoj v Windischmatrei?«

»Kako to mislite?« čudi se Lojze; »mi gremo v Prägraten.«

»Kaj v Prägraten? V Windischmatrei greste, naravnost v Windischmatrei«, kričal je »gospod doktor« in se tolkel od veselja po kolenih. »Sedaj vsaj vidite, kaj se pravi hoditi brez vodnika! No, zgrešili ste pot prav pošteno. Namenjeni ste v Prägraten, pa greste v Windischmatrei. Meni je čisto prav, bom vsaj imel prijetno družbo.«

Mi gledamo nekoliko časa začudeno na moža, nato se pa oglasi Joško in pravi: »Oprostite, ljubi gospod, Vi ste v precej nerodni zmoti; kajti to je Iselska dolina, k. drži v Prägraten, todi pač ne pridete tako kmalu v Windischmatrei, kamor ste menda namenjeni.«

Sedaj se je pa jel doktor čuditi. Smeh mu je kar zamrl na ustnicah. »Kaj mislite, da Vi res prav greste, da ta pot pelje v Prägraten? No potem je pa mene vodnik prav lepo vodil, to mu moram pustiti.«

»Kje je pa ostal vodnik?« ga vprašam nato jaz.

»Kaj jaz vem!« se razjezi gospod. »Rekel je, da se mu mudi domov; pustil sem ga torej naprej bezljati, jaz sem pa legel v to-le senco. Čudno je pa, da bi se bil mogel tako zmotiti. Morda ste se pa vendar-le Vi, gospodje, zmotili.«

»Nikakor ne,« mu odvrnem jaz. »Kaj niste zapazili, da ste šli mimo Defreške kočje, medtem, ko vodi pot proti Windischmatrei mimo Praške kočje? Nimate li nobenega zemljevida s seboj?«

»Kaj me brigajo kočje, pota in zemljevidi! Kaj ne, še na kompas naj gledam med potjo? Čemu imam pa potem vodnika?«

»Niste li vodniku nič omenili, kam naj Vas pelje?« vpraša ga sočutno Lojze.

»Mogoče, spominjam se pa ne. Kakor veste, sva z bratom prišla iz Kürsingerjeve kočje na Venediger, vsak s svojim vodnikom. Ker sva bila namenjena na Tirolsko, moj brat v Prägraten, kjer ima svojo družino na letovišču, jaz pa v Windischmatrei, izročila sta naju vodnika dvema Tirolcema. Na sedlu smo malo jedli in pili, potem smo se ločili. En dedec je brata natvezel, drugi pa mene in šli smo, vsak po svojem potu; vprašal naju pa ni nihče, kam hočeva pravzaprav.

»Sedaj mi je stvar jasna,« oglašim se nato jaz. »Vodnika sta vaju v naglici zamenila, in tako ste prišli Vi sem doli, Vašega gospoda brata je pa odpeljal vodnik naravnost v Windischmatrei.«

»Ha, ha, ha,« se zasmije gospod; »ta je pa res dobra; ne vem, bi se li smejal ali jezil. No, moj brat, ta bo ves divji, ko bo zapazil, kam ga je vodnik prignal. Morete mi li povedati, koliko sta Prägraten in Windischmatrei narazen, kajti jaz nimam pojma o teh Tirolskih gnezdih?«

»Peš rabite ravno štiri ure; da bi se pa vozili po slabem kolovozu, Vam ne svetujem. Ker imamo do Prägratna samo še dve uri, ste v šestih urah prav lahko že v Windischmatreiu.«

»Lepo zahvalim za pojasnilo; toda če mislite, da bom jaz še šest ur kolovratil okrog, motite se zelo. Ako le najdem v Prägratnu kako pošteno gostilno, se ne ganem danes nikamor več. Ko se tu še malo naležim, mahnem jo počasi naprej; enkrat popoldne bom že doli, saj ura še enajst ni. Vi pa dirjate gotovo kar naprej?«

»Ne«, oglasi se Lojze. »Iskali smo ravnokar pripravnega prostora za počivanje. Ako ne motimo, pa ostanemo kar tu.«

In tako smo taborili tam v senci dobre tri ure. Nekoliko smo se pogovarjali, zabavljali zoper vodnike in jih tudi branili, kakor je že nanese, nekoliko pa dremali. Vzdignili smo se s skupnega ležišča šele, ko je bilo že dve proči.

Med potjo smo se začeli prav pošteno potiti. Zdelo se nam je kakor da bi vročina z vsakim korakom rasla. Ko pridemo v Virgensko dolino, je postala prav neznosna. Na požganih travnikih se

je poznalo, da ni deževalo todi že več tednov, vsaj izdatno ne. Umevno je torej, da smo se jako razveselili, ko smo po dveurni vroči hoji zagledali pred seboj raztresene hiše Prägratna (1312 m). V Steinerjevi gostilni smo bili prav prijazno sprejeti in dobro postreženi. ☞ ☞ ☞ (Dalje prih.)

Kaninska in Mangrtska skupina.

Dr. Henrik Tuma.

(Dalje.)

4. Rezija.¹

Rezijo nam je opisal dosedaj najbolje profesor Simon Rutar. Ni bil turist in zato tudi Rezije ni sam prehodil, marveč je nabral podatke največ od drugih, kar tudi sam priznava, Raditega je njegova nomenklatura, kolikor se tiče Rezije. pomanjkljiva in mnogokrat tudi izgrešena. Profesor Baudouin de Courtenay je pred več nego 30 leti bival precej časa v Reziji. Njega sta zanimala bolj folkloristika in jezik. Najtočnejši glede nomenklature gor je bil dosedaj italijanski profesor Giovanni Marinelli. Njegovi podatki so sprejeti v zemljevid Italijanskega vojaškogeografskega zavoda 1 : 25.000, 1 : 50.000, 1 : 75.000, 1 : 100.000. V prometu je sedaj samo zadnja izdaja. Prof. Marinelli ni izkvaril imen, ampak jih je skušal kolikortoliko točno zapisati z italijanskim pravopisom, n. pr. Tam na Kolce = Tamnacouze. Vendar ima mnogo napak in njegove napake so prešle ne le v Italijanske oficijelne zemljevide, ampak tudi v kopirane Avstrijske, seveda še nekoliko poslabšane; te je sprejela tudi nemška turistika. Od prof. Marinellija naprej predelavajo turistično Rezijo člani Società Alpina Friulana iz Vidma, med njimi posebno sin imenovanega profesorja. Pri teh se pa jasno vidi tendenca: dati imenom kolikor mogoče italijansko lice, ali pa celo prevesti jih. Tako n. pr. je stari Marinelli v 1782 m (v Sartu) poznal le Tam na Kolce, njega sin pozna le Pic del Mezzodi. Značilno za nemške turiste in za Avstrijski vojaškogeografski zavod je, da, kjer le more, seže po italijanskem prevodu in pisavi in opušča slovenske pristne izraze. Naravnost otročja in smešna je pisava Cood za Kot, Colch za Kolk etc. Tu je res na mestu vprašati voditelje zavoda na Dunaju: ad quid? Kaj hočete s tem?²

¹ Dr. Tuma je sestavil izboren, doslej najboljši zemljevid Rezije. Naš list ga bo prinesel v posnetku. *Uredništvo.*

² Posebno zbuja začudenje vseh poučenih krogov naš vojaškogeografski zavod s tem, da vsakih deset let pri novi izdaji zemljevidov preminja imena brez vsakega kriterija tako, da često opušča dobra imena in postavlja izkvarjenke ali pa izmišljenke.

Rezija se omenja dokumentarično šele l. 1274. Zame je to dokaz, da je bila Rezija že od davna obljudena po pastirjih — ki se v zgodovini itak ne omenjajo. Ako bi bili novi priseljenci nastopili kot bojna četa, bi govorila o njej tudi zgodovina.

Da je slovensko naseljenje segalo nekdam po vseh zapadnih Julijskih Alpah in preko tega po vseh Karnijskih, kažejo še danes krajevna imena. Po vsem teritoriju nekdanje Benečanske republike se dobe še sledovi takih imen, ali pa imen, pri katerih se mora izključiti latinski ali keltski vir, ki so domačemu Furlanu nerazumljiva in so pohabljenke iz slovenskega. Značilen sled, da so Slovani stanovali vsaj do meje Benečanskega, je imenovanje v vasi Forni di Sopra. Tam se imenuje en del vasi La parte dei Furlans, drugi del La parte dei Sclafs. To kaže, da so se morali priseliti Furlani tja in ne Slovani. Tako značilno je ime Sapada iz slovenskega »sopot« v gorenji dolini reke Piave. Oni kraj je nemška kolonija, ki je menda iz 12. ali 13. stoletja. Ako se je prevzel ta starodavni slovenski izraz in ako po drugi strani ni sledu latinskega in keltskega imenovanja, potem se mora priti do prepričanja, da so bili Slovenci tam oddavna; drugo pranaseljenje se sploh ne da konstatovati.

Posebno značilna so imena slovenskega izvira, ne za vasi in večje kraje, temveč za staje v visokih legah in oddaljenih od vasi. N. pr.: Pod Bívero (2473 *m*), staje Log, ali pa v občini Forni di Sotto v Gorenjem Tilmentu (Tagliamento) sedelce Prédolina. Na desnem bregu Pontebice in Fele je še polno čisto slovenskih imen: Predulina, Studena, Slenza (= Slemenca, 1501 *m*) nad Pontebo, Visoko, Planja nad Dunjo, Plananica (1555 *m*), Ravni, Polica, Dol nad Chiusaforte, Brezi, Ravni, Vrh (Querch) nad Chiusaforte in Resiutto, potok Gligno (Glagno pod Moggio), Monte Dobis (Dobje, 1034 *m*), Čezklanc pri Tumeču (Tolmezzo), Ronki nad Zuglio, M. Cucas (Kuk, 1731 *m*), vas Trava v Val Degano, M. Fara (1342 *m*) pri Montereale nad reko Cellina, kraj Postoncico ob železnici na Spilemberg, Cima Laste (2555 *m*), Cima Lescou (2409 *m*) v Kloutskih Alpah, Monte Tamar (2547 *m*) nad Agordo. Izraz Pala (= pola, polica) se dobi le v Karniji in do Tirolskega, dočim sta palla (= krogla) in palo (= kol) čisto italijanska izraza. Prepričan sem, da bi se dobilo po Karniji, ko bi se ta turistično podrobno predelala, toliko gradiva, da bi bilo mogoče brez dvojno dokazati, da je bilo prastaro prebivalstvo v zapadnih Julijskih Alpah in sosednjih Karnijskih najmanj do Tirolske meje, in še dalje, slovensko (Veneti = Vendi?). Pri Rezijanih se delajo vse mogoče kombinacije, ali je to poseben slovanski rod ali ne. Pozablja

se pa pogledati na geografski položaj in na razporeditev slovenskih krajevnih imen. Bližnji desni breg Fele in Tilmenta kaže pristna slovenska imena; n. pr.: Ravni, Potok, Bela Peč, Dol, Polica, Vrh, Podselje, Čezklanc, Beli Vrh, Pri Hudici (ob Stazione della Carnia), Pušja Ves, Humin (Gemona).

Fela in Tilment sta brezbrežna divja hudournika, ki preplavljata celo debro in kjer je bilo zastara nemogoče napraviti poti, kaj še ceste. Prvo cesto je zgradila Avstrija šele l. 1836 od Pontebe doli. Fela je sploh ena najnemirnejših voda. V spominu so še velikanske povodnji l. 1747 in 1851. Prva je odnesla v Pontebi 20 hiš, druga 25 mostov. Še danes se vidijo v strugi razvaline hiš, ki jih je voda izpodjedla. Radi tega so bili ondotni Slovenci levega in desnega brega po prirodi močno ločeni. Furlansko vas Rezzuto nahajamo že okoli l. 1000 po Kr. ob iztoku Rezijanskega Potoka v Felo, izkopanine pa kažejo, da je bila tam Rimska naselbina. Latinska in pozneje Furlanska vas je torej že davno zatikala dolino Rezije ob Feli na zahod. Prvotna fara za celo Rezijo ni bila morda v Rezzuti in tudi ne v Mužacu (Moggio), ampak je bila nizko na jugu v Nemah (Nimis). Tam je še danes Rezijanski oltar. Rezijani so hodili v cerkev čez Krnico, čez sedlo »Tam za Javrom« v dolino »Tam za Mejo« in po dolini Tera v Neme.

Zadavna je bila torej Rezija le v stiki z današnjo slovensko Italijo, hudournika Fela in Tilment in latinsko-furlanska Rezzuta so jo ločevali od Karnije. Tako pridemo do tega, zakaj so se Slovenci na desnem bregu reke menda poitalijanili najzgodnejše v 16. in najpoznejše v 19. stoletju, so pa ostali na levem bregu.³

Geografična lega nam zopet kaže, da je Furlanskim občinam primanjkovalo pašnikov in planin. Furlaniji prepuščene in odprte so pa bile travnate doline levega brega Tilmenta, od Humina do pod Hudico, sedanjo Stazione della Carnia. Vidimo prav jasno na zemljevidu, da se je ta gospodarski naval Furlanov pričel od jugozahodne strani, od Humina gori. Rezija sama je obkoljena po visokih nepristopnih gorah; zaraditega se je narodnostno in gospodarsko ohranila samostojno. Z nastopom Benečanov l. 1420 so jeli zahajati rokodelci polagoma v Rezijo. Furlanski pastirji so siloma zasedli nekatere

³ Da se je Reklanska Dolina poslovenila že pozno, kaže zgodovinsko dejstvo, da so še l. 1809, ko so Francozje napravljali pot na Nevejo, oni del, kjer so v skalnatem bregu morali položiti in podpreti brvno, to mesto imenovali »Mostič«.

planine. Priseljenci pa so se poslovenili in so zanesli celo vrsto laških lastnih imen v Rezijo. Tako je n. pr. v Koritih pod Kaninom, ki je pristno slovenska posest, večina ali vsaj polovica lastnih imen laška. In vendar ženske v Koritih niti laški ne razumejo. Po celi Reziji prevladujejo imena kakor: Medotto, Beltrame, Longhino, Dilenardo itd., seveda so ohranjena tudi še slovenska, kakor: Kos, Močnik, Šega itd.

Po tem se da razumeti, da Rezijani niso izgubili do danes niti ene vasi, ampak da so le asimilovali precej enakomerno po vseh svojih vaseh moške priseljence. Premenili so po tej poti tudi svoj jezik. Po moji intuiciji, ko že več let zahajam med Italijanske Slovence, so Rezijani istega rodu kakor južni Tarčenski Slovenci, le da so njih narečje priseljeni tujci priličili lastnemu izgovoru. Tarčenski Slovenci izgublajo vas za vasjo od juga in jugozahoda gori, t. j. po gospodarskem napredku italijanskega plemena. Rezijani pa niso ničesar izgubili, pač pa so svoje narečje po priseljenjih premenili. Rezijansko narečje je torej záme narečje Tarčenskih Slovencev, polagoma in enotno modificirano po priseljenjih Furlanij. Italijanski kulturni vpliv je sploh mogel nastati šele takrat, ko se je Benečanska republika 1777. leta polastila samostana v Mužacu, ki je bil od l. 1084, t. j. od ustanovitve naprej, pod Oglejem. Patriarhat ni nikjer raznarodoval. A še Italijanska vlada je od l. 1866 malo premenila na položaju — doslej. Šola je imela le toliko vpliva, da so se moški Rezijani, ko so odrasli in prišli v dotiko z Italijani, lažje priučili italijanskemu jeziku.

Več ali odločujočega pomena pa je gospodarski položaj, ki se preminja tako, da so danes le še Korita, recimo, kmečka vas, vse druge pa so naselbine obrtnikov in pahiševalcev. Sploh so Rezijani že l. 1881 kazali $33\frac{1}{2}\%$ začasnih izseljencev vsega prebivalstva, dočim so sosednje občine Dunja, Mužac, Reklanica in Rezjuta, ki dajejo po celi Evropi raztresene Karnjelske zidarje, kazale le $7-9\frac{1}{2}\%$. Večina izseljencev je začasno od doma: kot obrtniki, trgovci in pahiševalci. Prebivalstvo zato tudi dovoljno narašča. L. 1848 je štelo 2879 duš, l. 1890 pa 4003; torej se je v še ne eni generaciji povečalo za $35\frac{1}{2}\%$. Vendar daje Rezija velik kontingent stalnih izseljencev, ki se kot obrtniki in trgovci naseljavajo posebno v Avstrijskih Alpskih deželah. Skrivajo se največkrat pod svojimi laškimi imeni, kakor Dilenardo, Giusti, Longhino itd. Prebivalci Stolbice so brusiči v Bjeli (S. Giorgio) so zidarji, iz Osejan in Njive so prodajalci južnega sadja.

Pri tem precej dobro stoje. Vas Stolbica, ki šteje okoli 1000 prebivalcev, ima v Italijanski poštni hranilnici 1,000.000 lir prihrankov. Še bolje izhajajo Osejanci. Vse hiše so nanovo in lično zidane, večinoma dvonadstropne. Domov prihajajo pozne spomladi in odidejo, kadar je seno pospravljeno. Takrat gre vse v svet; le ženske, otroci, starci in bolniki ostanejo doma. Iz tega izhaja, da je poljedelstvo in živinoreja postala nemogoča in da se drži le toliko polja in toliko živine, kolikor družina zase potrebuje; delo pa opravljajo ženske in otroci. L. 1880. so našteji v celi občini Rezijanski (na 3702 prebivalcev) le 420 govedi, 430 koz in 350 ovac, ki so se do l. 1890 pomnožile na 451 govedi, 420 koz in 470 ovac, torej ena goved (skoraj izključno krave) na $7\frac{1}{2}$ prebivalcev ali na eno številno družino, oziroma posestvo, dočim pride na vinorodnem Goriškem $2\frac{1}{2}$, na Štajerskem 5 in na hribovitem Koroškem 8 govedi na družino.

Spomladi zapuste Rezijanske družine svoje vasi ter se preselijo v staje (stavolo). Skoraj vsak posestnik ima namreč v oddaljenih in višjih legah svoje staje, t. j. pristavo, kjer se čez poletje stanuje, napravlja in spravlja gorsko seno in pase živina. Vsaka staja ima tudi nekaj njiv. Po stajah je prav idilično življenje. Odrasli otroci pasejo drobnico po pobočjih gorá, v bližini krave. Mati ima pri sebi dojenčke; včasih vidiš celo kopo malčkov skakati po solčnih bregovih okoli staj. Takrat pride tudi mnogo moških domov, spravljat gorsko seno.

Vsled tega gospodarskega sistema preostaja praznega polno planinskega prostora; ker Furlanskim občinam baš takega manjka, jemljejo oni prazne planine v najem ali jih kupujejo; bliža se zato doba, ko bodo imeli ti vse planine v posesti. Že sedaj je skoraj polovica planin Italijanskih, tako pod glavnim robom Kanina planini Kot in Kanin, dočim je le planina Grubje (= groblje) Rezijanska. Vse številne planine onkraj južnih gora so Furlanske in čez njih prehode so prevzeli Furlani že davno planino Lávera (Javor) in v zadnjem času Planinico (oni iz Venzone). Le planina Črni Potok je še Rezijanska. Od dveh planin po travnatem Skutnikovem slemenu do srede Rezije je le planina »V Nizkem« Rezijanska, Kila je Furlanska. Ako velja sociološki gospodarski princip Gumpłowicza, da varuje last tudi narodnost, potem bo Rezija šele po tej poti izgubljena. Laška kultura se je Rezijanov malo dotaknila, laška pridnost in zmernost pa jih raznarodi.

Po ustnem sporočilu je bila prva Rezijanska naselba pri izhodu podolja (Talzug) Bele, Barmana in Učjega Potoka v kraju, ki se še danes imenuje Gospódnica. Od tam se je razširila po celi dolini,

gori in doli. V Rezjuti je bila meja most čez Belo; dokaz: slovenski vasici Pobiči in Ravni, danes pofurlanjeni, tik pri Rezjuti. Slovenska posest se pričinja na desnem bregu Rezijanske Bele s stajami Rušce, na levem bregu pa s stajami Črni Potok, nad njimi Špic (1201 *m*). Meja gre potem ves čas po slemenu gorovja proti Kaninu in Skutniku ter po južnem gorskem lancu Muzcev, od katerih izhaja severni odraslek v goro Špic. Prirodna gorska meja daje obliko podolgastega ovala. Naseljeni kraji so vasi: Rávnica (Prato di Resia; Lipovac in Križaci niso posebne vasi, kakor misli prof. Rutar, ampak so le gorenji in dolnji del Ravnice. Križaci pomeni po rezijansko toliko kot Križev Pot.), Osejane (največji kraj z okoli 1600 duš), Njiva, Stólbica ali Solbica ali Subica, Korita in Učja Vas; selišča: Líščace, Gozd, Dolenji Laz, Gorenji Laz; samotišča: Tam pod Klancem, Za Mlin. Vsa ostala imena veljajo za staje. Največje in najlepše staje so Njivica (1082 *m*). Stoje na razvodju Učjega Potoka in Barmána. Suhot (prostor pod streho) je toliko, da izgledajo od daleč kakor vas. Četrť ure pod Njivico, na razpotju v Učje in Tam za Javrom, stoji mična cerkvena Marije Device v Krnici (1069 *m*). Čel skupek staj je nad Stolbico v Pustem Gozdu. Lepe so solnčne staje Gorenja Brda (1241 *m*). Druge staje so: Provála, Zagáta. Šija, Péračici, Biski Vrh (= Bjelski Vrh, italijanski pokvarjeno: Pischiuarc), Tu v Lomè, Lazína, Travno Brdo, Lomič, Laški Kolk, Hlivac (= Hlevac, (troje), Tu v Bézah (béze = bezgi).

Rezijani sami ločijo svoje narečje po glavnih vaseh in po izgovoru, rekoč: »Tam v Bjeli govoré: ‚vidim ga‘, v Ravnici, vidim ha‘, v Stolbici: »vidim ‘a‘.« Rezijani se tudi dobro zavedajo pokvarjenih laških imen, ki so bila prvotno slovenska. Za Gemona pravijo Humin, za Moggio Mužac (in ne Možnica, kakor rabi Rutar; to je menda prešlo iz nemškega Mosnitz). Posebno interesantna se mi je zdela razlaga imen: vasi Pioverno iz Beli Vrh; gore Sflencis (714 *m* nad Rezjuto) iz Svlečje, t. j. slovenski sleč (rododendron) z nazalom (Rezijani imajo nazal še ohranjen!) planine Slips iz Žlebe; vrha Indrinizza = Nad Drinico ali Ždrinica; Sella Buje = Tam v Hlabuji, vrh Grubje (= groblje). Cela občina tvori eno samo občino, ki je navidezno avtonomna, dejansko pa absolutno gospoduje stalno nameščeni in docela od vlade odvisni tajnik, ki je pravzaprav le pooblaščenec političnega oblastva. Občina pobira davke in opravlja vse politične posle prve instance po tajništvu. Tajnik mora imeti nekaj srednje šole ter napraviti izpit pred političnim oblastvom. Tajnik v Ravnici ima 2400 lir stalne plače in

Na vrhu Prisojnika (pogled na Triglav).

Fotogr. Kunaver.

zagotovljenih 1200 lir postranskih dohodkov. Prideljen mu je stalen pisar, ki ima 900 lir na leto, in obhodnik, ki jih ima 540 lir.

Razmerje Italijanskih gospodov z Rezijani je neodkritosrčno. Italijani očitajo Rezijanom, da so potuhnjeni, samisvoji in nezanesljivi. Dejansko čutijo Rezijani vse izkoriščanje od strani političnih faktorjev, zato so res proti Italijanom, a tudi proti vsakemu tujcu jako previdni. Karakteristično za nesposobnost bivših Avstrijskih gospodov pa je mnenje Rezijanov: »Če se nam slabo godi v Italiji, pa bi se nam še hujše v Avstriji. Saj ravno postopanje Avstrijcev z nami nas je dovedlo do tega, da smo v mladi Italiji videli rešiteljico.« Ko so Rezijani po letu 1866 glasovali v plebiscitu — so bili vsi za Italijo . . . Revolucije l. 1848 so se Rezijani dejansko udeleževali proti Avstriji in so dajali izbornih strelcev. Rezijani so danes kljub vsemu dobri Italijanski patrijotje.

Za vseh štiri tisoč prebivalcev Rezije je ena sama fara z župnikom in kapelanom v Rávnici. Cerkev v Ravnici je iz leta 1400 in je stala izprva na samem ravno sredi glavnih Rezijanskih vasi: Tam na Bjeli, Osejane, Njiva in Stolbica. Leta 1711 je pogorela, zato tudi ni dobiti nikakih zgodovinskih in etnografskih podatkov. Šola se močno zanemarja, ker je v zimskem času slabo pristopna zaradi snega, v poletnem času pa je vse v stajah. Okoli leta 1880. je bilo v Reziji med ženskami 99% analfabetov. Sedaj se je stanje nekoliko izboljšalo; najnovejši podatki mi niso znani.

Planinske kočje v Reziji pravzaprav ni nobene. Ricovero Regina Margherita (1650 m) pod Kolkom (Pic di Mezzodi (1782 m) je vojaška zgradba. Lega je prekrasna. Zgrajena je tako, da se iz nje pregleda vsa Rezija in vse Kaninsko gorovje, proti zahodu pa ima krasen pogled po Feli in Karniji. Zgradilo jo je l. 1892 Italijansko vojaštvo. Ima dvoje nadstropij, turistiki služi nekaj sob v II. nadstropju, kadar jih vojaštvo ne potrebuje. (Dalje prih.)

Otvoritev »Doma na Vršiču«.

(4. avgusta 1912.)

Moj prijatelj Niké, večini sicer neznan strokovnjak, a prijateljem in znancem dobro poznat nepraktičen človek, jo je to pot vendar dobro zadel.

»Ne na Vršič v soboto! Dobro se imamo lahko tudi v hotelu. »Razor« ali drugodi v Kranjski Gori in ni nama treba čakati, kdaj bodo planinci dali mir, in posebno ne, kdaj bo

hudomušni »Španov Jok« iz Kranjske Gore začel zjutraj ljudi buditi s svojimi dinamitnimi patroni«, tako in enako me je pregovarjal, sklicujoč se na »zanesljivi« letošnji barometer in na srečo Slov. Plan. Društva, ki se mu tako rade posrečijo lepe otvoritve.

Otvoritev Doma na Vršiču.

Fotogr. Fr. Pavlin.

Udal sem se tem prepričevalnim dokazom, osobito ker me je tudi poznanje Kranjskogorskih in planinskih razmer nagibalo bolj na komodno stran prijatelja Nikéta, in ker so tudi nekateri odborniki Kranjskogorske podružnice, prepričani seve o lepem nedeljskem vremenu 4. avgusta, sami ostali doma, pusteč vso oskrbo lačnih in žejnih sobotnih gostov »Doma« priročnim, postrežljivim in neutrudnim prijateljicam podružnice.

Dobro smo se imeli v Kranjski Gori v soboto zvečer! Zado-
voljnost je bila tem večja, ko smo slišali Nikéta — sicer komaj
potrebno — utrjevati svoje prepričanje, da je bolje sedeti v hotelu
v Kranjski Gori nego delati dren v »Domu na Vršiču«, kamor jih
je samo po statistiki Kranjskogorske žel. postaje odšlo že v soboto
popoldne nad 50 naravnost na Vršič.

Od raketov in umetalnega ognja na vrhu Mojstrovke seve pri
tem razpoloženju nismo imeli ničesar, nesebično pa smo lepi užitek
privoščili sobotnim posetnikom »Doma na Vršiču«.

»Vsakemu svoje! Nam primerno porcijo spanja in domač po-
menek, gori pa primerno porcijo planinske zabave brez domačega
počitka«, tako nam je modroval nepraktični strokovnjak.

Odbornikom Kranjskogorske podružnice je bilo seve veliko
ležeče na tem, da ne pridemo prepozno; in sklicali so nas dovolj
zgodaj v nedeljo zjutraj.

Ko smo odšli od hotela Razor po poti proti Babi in Trstju,
kjer nas je pozdravljala trobojnica, nas je hotel nenavadno zgovorni
Niké prepričati, da se širokopleči Prisojnik pravkar vzdiguje iz spanja,
in da izredno veselo mežikajoč zre proti svojemu levemu plečetu
v smeri Vršiča.

Res je bil za letošnje poletje izreden, krasen dan! Megla je
bila potisnjena proti svoji domačiji Ljubljani in od oblakov si je
upal komaj kak paglavec pokukati izza predstraže oblastnega Špika
s svojim triogelnikom in izza ponosne Škrlatice, ki je žarela v vsej
jutranji divoti polnokrvne Gorenjke; srepo je pogledala na predrzne
oblačke — in kmalu so se razpršili. Tudi Rogljica, z enorogo kučmo
Benečanskega doža odeta, ter stasiti Razor sta mogočno poveljevala
oblakom, da so, držeč se v dostojni razdalji, odprli pot zlatemu
solncu, ki je razlilo vso svojo prelest na prijazno Mojstrovko, da je
z izrazom neskončnega veselja in neizrečene ljubezni zrla na svojega
mladega, lepega varovanca ob južnem vnožju Vršiča.

Tudi Vršič si je oktilil svojo glavo s slovensko zastavo, da bi
zbudil pozornost i nase skromneža, in da bi opozarjal goste že naprej
na današnji svoj veliki dan.

Po lepo izpeljanem in vzorno vzdrževanem, širokem gorskem
potu — bolje gorski cesti — s krasnim pogledom na skupino
Škrlatice in proti Karavankam — smo prispeli na vrh sedla med
Vršičem in Mojstrovko. Odivil nas je pogled v Trento, na pogorje
Bovškega Grintavca, Krna in Kanjavca, odnosno Triglava, ko nam
obrne puščica na tabli oči na levo proti »Domu na Vršiču«.

Lično izdelana, z zelenjem in slečem okrašena stavba, ki je
imela nad vrati narejen iz modrovijolnih planinskih zvončkov in
rudečega sleča znak S. P. D., je napravila na nas preugoden vtis in
kmalu smo se uverili, da je ugodno i v njegovi notranjosti, in da
je posebno prijetno biti postreženemu od dobrin kuhinje in kleti
Kranjskogorske podružnice najmlajšega sina.

Radovednost moja in vestnost točnega kronista je bila povod, da sem si v pritličju ogledal razdelitev takoj po prihodu: naravni inštinkt mi je veleval, naj ne grem po stopnicah nasproti glavnemu vhodu, ampak na levo, od koder je prihajal prijeten obedniški in kuhinjski vonj. Takoj sem bil v obednici, ki je s svojo zeleno lončeno, starokranjsko pečjo in masivno, macesnovo opravo ter položnimi obstenskimi klopmi napravila poleg prostornosti name prav zadovoljiv vtis. Še bolj mi je zbudil skominé vabljeni kot, ki je bil pa žal zaseden od Ljubljanskih mojih znancev. Vhod iz obednice je bil odprt, a zastražen od gdč. blagajničarke, ki mi je postregla z jedili in drugim ter mi dovolila tudi malo vpogleda v kuhinjo. Lep, beloobložen in z lonci preobložen štedilnik — res! pa tudi kuharice so delale čast kuhinji in kuhi! Na levo je vhod v eno sobo — rekli so, da je oskrbnikova — na desno vhod v klet, kar sem pogodil sam. Notri me žal niso pustili!

Gorenje prostore sem si mogel ogledati še le tekom dneva polagoma. Vendar sem že pri prvi sobi videl, da so okusno opremljene. Postelje iz macesnovega lesa, v naravni barvi pleskane; tudi ostala oprava taka. Perilo snažno, zmeti prožne in odeje fine. Naštel sem v I. nadstropju 4 sobe z dvema in eno s tremi posteljami. Vse so, kakor spodaj vsi prostori, čedno z deskami v naravni barvi obite. Drugo nadstropje ima eno sobo z eno posteljo in prostorno ter tudi prav čedno opravljeno skupno ležišče, kjer sem opazil na vseh 10 posteljah tudi rjuhe. Skupna spalnica je prav tako čedno z deskami obita kakor drugi prostori. Podstrešje nad tem ležiščem izpopolnjuje vertikalno razdelitev, a drugi potrebni prostori v pritličju in prvem nadstropju horizontalno. Pod stopniščem spodaj sem izsledil tudi drvarnico, ki bo osobito v zimskem času zelo prav prišla s svojo suho in priročno zalogo.

Stavba je zunaj vdellana v Vršičevo pobočje, zavarovana s škarpo in zastražena z macesni. Obita je vsa z lesenimi škodljami, iz katerih jednoličnosti zro sivo in rudeče prebojani okviri in lopute oken, ki so spodaj zamrežena s pristnim Kranjskim železjem.

Lepa terasa z mizami pred Domom daje prost pogled na južno stran ter na vzhod.

Moji tovariši iz Kranjske Gore so me kmalu po prihodu zapustili, ker so dobili prijetnejšo družbo. Tudi prijatelj Niké me je prepustil samega opazovanju, dobivši pri obilici onih, ki so se z nezadostnim spanjem deloma hvalili, deloma jezili, izdatno zadoščenje za svoje včerajšnje nasvete.

Živahnost pa je med tem bolj in bolj naraščala okoli Doma. Vedno novi ljudje so prihajali z Goriške strani in vedno novi gostje so zavijali iz Kranjske proti slavnostnemu prostoru. Trata pred Domom in Dom sam vedno glasnejša in raznobojnejša!

Srečavanje, pozdravljanje, iznenadenje, povsodi pa veselje, radost in ponos!

Naš je ta lepi Dom na Vršiču! In tudi tvoj, žarkolica Mojstrovka, ter tvoj, orjaški Prisojnik!

(Konec prih.)

Naše slike.

a) Dom na Vršiču — Prisojnik. — Znamenit napredek Slovenskega Planinskega Društa pomeni postavitev nove krasne planinske kočice na Vršiču. (Glej članek str. 174). Vršič je najnižji prelaz v vzhodnem delu Julijskih Alp; tam je že od nekdaj glavni prehod iz Trente v Kranjsko Goro. Prav na vrhu sedla, na strani, obrnjeni proti Trenti, stoji nova postojanka, ki bo pravo izhodišče za ture v skupino Jalovca in v skupino Razóra. — Lega nove kočice, ki jo je Kranjskogorska podružnica nazvala »Dom na Vršiču«, je naravnost krasna. Na obeh straneh jo obkrožujejo sive skale gorskih velikanov. Posebno znamenit pa je pogled na orjaški Prisojnik (2547 m). — Današnja slika nam kaže novo kočico, pred katero se vrši slavnostna otvoritev, in pogled na Prisojnik in njegove navpične severne stene. — b) V tekstu vidimo »Dom na Vršiču«.

c) Na vrhu Prisojnika (pogled na Triglav). — Mogočen in po grebenu celo precej težko pristopen je Prisojnik, ki postane sedaj vsled otvoritve nove planinske postojanke na Vršiču gotovo priljubljena točka za boljše ture. — S Prisojnika je posebno lep razgled proti Razoru in Triglavu. Ta razgled nam kaže slika, ki so jo naši planinci posneli povodom izleta ob otvoritvi »Doma na Vršiču«. Na skalnatem vrhu toliko da je prostora za zbrano skupino turistov. Tik pred nami kipijo kvišku temne stene sivega Razora in strme Planje. Najlepši pa je seveda pogled na Triglav, ki se visoko dviguje iz ozadja.

Obzor.

Visoki gostje — dva ministra vrh Triglava. Letošnje poletje sta bivala na Bledu kot letoviška gosta eksc. dr. Otakar Trnka, minister za javna dela, in eksc. Vladislav vitez Długosz, minister za Galicijo.

Visoka slovanska gosta sta se zelo zanimala za lepe naše planinske pokrajine in sta se povzpela tudi na znamenite vrhove naših Alp. V spremstvu gospoda deželnega šolskega nadzornika dr. Antona Primožiča iz Dunaja, ter njegove hčerke, gospice Mile Primožić, sta se podala najprej na Golico in sta prenočila v udobni naši Kadilnikovi Koči.

Dne 2. avgusta se je pa podala ta odlična družba — v njih spremstvu je bil zdaj tudi ministerski tajnik dr. Korubski iz Dunaja — na kraljevi naš Triglav. Potovali so iz Mojstrane skozi Kot. Spotoma jih je zalotila blizu Deschmann-ove kočice nevihta, vsled česar so na kratko v tej kočici vedrili; po kratkem okrepcilu pa so odrinili proti Kredarici in so došli v mraku v naš Triglavski Dom. Navzoča odbornika S. P. D., gg. Ivan Korenčan in Anton Šušteršič, sta s pripomočjo oskrbnikov poskrbela za primerno postrežbo. Udobno prenočevanje v našem hotelu jima je zelo ugajalo.

Drugo jutro sta se podala visoka gosta na vrh Triglava. Cela družba je turo srečno dovršila in okoli 9. ure zjutraj so bili že pred Aljaževim Stolpom. Razgled sicer ni bil obsežen; pač pa se je krasno pregledala vsa skupina Julijskih Alp. Sestop do Kredarice, ki je tudi za vajene turiste težaven, se je srečno izvršil, in visoka gosta, ki jima je bila to prva plezalna tura, sta bila

lahko ponosna na svojo vztrajnost in žilavost. Ob povratku v Triglavski Dom jih je sprejel načelnik Slovenskega Planinskega Društva, dr. Fran Tomišek, ki je došel s planinske ture skozi Vrata; pristrčno je pozdravil v imenu društva znamenita gosta, na katerih poset bode društvo vedno lahko ponosno. Oba ministra sta se zahvaljevala za naš sprejem in za vzorno oskrbo, ter sta priznavala udobnost Triglavskega Doma. Podarila sta v roke načelnika v društvene svrhe vsak 100 K.

Po obedu sta se pristrčno poslovila od naših odbornikov in sta se vrnila proti Bohinju. Spotoma sta se oglasila še v Vodnikovi Koči nad Velim Poljem, kjer jima je društvo vročilo v spomin dva krasna šopka planinskih cvetic.

Na povratku sta se oglasila še pri našem zaupniku, g. duhovnem svetniku Ivanu Berlicu v Srednji Vasi, in sta si z zanimanjem ogledala lepo Bohinjsko dolino.

V spomin te izvanredne ture je napravil g. Ivan Korenčan na vrhu Triglava več fotografičnih posnetkov, ki nam kaže visoka gosta in njihju spremstvo zbrane okolu Aljaževega Stolpa. Ko je potem društvo dalo izdelati fotografije in jih je gg. ministroma poslalo, sprejelo je od exc. dr. Trnke še laskavo zahvalo, ki jo tukaj priobčujemo:

Ve Vídni, dne 12. září 1912. Ctěnému předsednictvu Odboru »Slovenskega Planinskega društva« v Lublani. Za laskavé zaslání fotografií »Na vrhu Triglava dne 3. avg. 1912« vzdávám ctěnému předsednictvu svůj nejvšejší dík. Budou mi vždy milou upomínkou na můj výstup na majestátní Triglav, jenž spolu s mými tourami na Vaše horské velikány byl mně opravdovým duševním i tělesným zotavením. V dokonalé úctě ctěnému předsednictvu oddaný Trnka. Vsem, ki so bili v spremstvu visokega gosta na Triglavu, ostane ta dan nepozaben!

Minister dr. Trnka pa je posetil še druge naše postojanke; povodom izleta na Črno Prst je ostal tudi v naši Orožnovi Koči. Pred svojim odhodom z Bleda pa se je podal še preko Jezerskega do znamenite Češke Koče pod Grintavcem, kjer so ga češki letoviščniki in odborniki češke podružnice najradostneje sprejeli.

T.

Odkikovanja. — Našemu mnogoletnemu članu in dobrotniku, gospodu Josipu Pogačniku, državnemu in deželnemu poslancu itd., je cesar podelil viteški stan. Iskreno častitamo! — Gosp. Pavel Kunaver je dobil za požrtvovalno rešitev 7 dijakov o priliki nesreče na Stolu od cesarja z Najvišjim odlokom z dne 22./8. 1912. srebrni zaslužni križec s krono! — Častitamo!

Naš častni član in neumorni sotrudnik, č. gospod župnik Jakob Aljaž na Dovjem, je bil imenovan duhovnim svetnikom. Srčne častitke!

Planinski koledar 4. letnik, izide meseca decembra. Izdajatelj Fr. Kocbek hoče še enkrat poskusiti z izdajo, čeprav 3. letnika še nad 200 komadov ter mnogo 2. in 1. letnika do danes ni plačanega.

Razni popravki in dopolnila naj se pošljejo izdajatelju do 15. oktobra. Letošnji koledar (za 1913) bode imel mnogo novega gradiva. Dobe ga samo plačniki lanskega koledarja.

Mednarodna zimskošportna razstava na Dunaju se vrši od 21. septembra do 6. oktobra t. l. Tam se dobi vpogled v vso moderno opremo gojiteljev tega krepilnega športa.

Društveni vestnik.

Umrli člani. — Umril je nagle smrti član Osrednjega Društva, gospod Fran Korošec, deželni tajnik v Ljubljani. Pokojnik je bil navdušen turist, odkrit značaj, prijeten družabnik. Za delovanje našega društva se je živo zanimal in je naše delovanje izdatno podpiral. Pred leti je bil tudi v odboru našega društva in je kot tajnikov namestnik svoje posle marljivo opravljal. Bodi mu zemljica lahka! — Umril je gospod Anton Stres, nadučitelj v Cerknem na Goriškem. Pokojnik je bil dolgo vrsto let član S. P. D. in zadnjih pet let jako marljiv načelnik Cerkljanske podružnice. Delal je vedno z navdušenjem za slovensko planinstvo in je bil povsod jako priljubljen. Blag mu spomin. — Umrli sta člana Litijske podružnice: č. g. Knižek Feliks, župnik na Sv. Gori, in Grill Matija, c. kr. okrajni glavar v pok. v Litiji. N. v m. p.

Darila. Osrednjemu društvu: Ekscelenca Vlado Vit. Długosz, c. kr. minister za Galicijo, excelenca dr. Otakar Trnka, c. kr. minister za javna dela, in slavna banka Slavija po K 100.—; g. ing. Svetozor Nevole na Dunaju K 50.—; nabiralnik v Kadilnikovi Koči na Golici K 15.—; g. Ivan Logar, učitelj v Zidanem Mostu K 10.—, (po Narodnem Listu).

Občni zbor Kamniške podružnice S. P. D. je dne 18. aprila 1912 zvalil lepo število članov v prijazno Debevcovo krčmo.

Načelnik je navzoče navdušeno pozdravil ter mesto uradno zadržanega tajnika poročal, da je podružnica tudi leta 1911 napredovala. Štela je 68 članov in 1 ustanovnika. Odbor je imel v l. 1911 6 sej ter se je zelo brigal za društveni napredek. Zaznamoval je pot čez Tuhinj na Menino Planino, Poreber-Črnivec, Tunjice-sv. Ambrož-Kriška Planina.

Osrednjemu Odboru je prispevala podružnica z zneskom 100 K za napravo prepotrebne vodnjaka na Veliki Planini.

Dohodkov je bilo K 364.89; stroškov pa 423.83.

Pri slučajnostih razvila se je debata ter je bilo videti, da je vsem na tem, da se podružnica razvije z vztrajnim delovanjem odbora in članov.

Podružnica v Trziču. — Občni zbor. Na občnem zboru dne 31. julija 1912 je bil izvoljen sledeči odbor: Za načelnika g. Matija Marinček, c. kr. notar, za tajnika g. Josip Šter, za blagajnika g. Ivan Engelsberger, trgovec; za odbornike: gg. Fran Ahačič, tovarnar, Fran Deu, tovarnar, ing. Knrol Pollak, tovarnar, Josip Peharc, tovarnar; vsi v Trziču.

Odbor Vipavske podružnice se je dne 21. avgusta t. l. takole sestavil: Načelnik: Mayer Karl, graščak v Ložah; namestnik: Bojčec Anton, c. kr. geometer v Vipavi; tajnik: Mercina Ivan, učitelj v Ložah; blagajnik: Grum Rado, učitelj v Vipavi; odbornika: Pavlin Mirko, c. kr. davčni oficial v Vipavi, in Premru Fran, posestnikov sin v Št. Vidu. — Pregledovalcem računov pa sta bila izvoljena: dr. Kanc Pavel, okrajni zdravnik, in Poberaj Andrej, okrajni živinozdravnik, oba v Vipavi.

Posavska podružnica S. P. D. vljudno in nujno prosi vse one člane, katerim so se poslale izkaznice, da prej ko mogoče pošljejo članarino za t. l.

Ključki od »Doma na Vršiču« se dobe v Kranjski Gori pri dr. Jos. Tičarju, odnosno notarju Klandru.

Od uredništva. — Ostali dopisi zaradi tesnega prostora prihodnjič!

Novi člani. — Osrednjega društva: gg. Baloh Janko, trg. sotrudnik, Jakhel Rudolf, revident Južne Železnice, Jug Anton, profesor, dr. Lipold Franjo, odvetniški kandidat, Muha Krunoslav, mag. pharm., Spiller Fran, avskultant, Štěpán Ana, mag. pharm. soproga, Štěpán Ladislav, mag. pharm., Toman Feliks, kamnosek, Belé Ivan, mestni nadučitelj, Habé Josip, solicator, Pajnič Helena — vsi v Ljubljani. Pibernik Leopold, Škerbec Matija, Skebč Venceslav, Burenk Ivan, Zavrl Alfonz, Jalen Ivan, Lederhas Lučovik, Markič Franc, bogoslovci v Ljubljani, Kordiš Aleksandra, učiteljica, Bartol Pavla — obe v Loškem Potoku. Caleari Franc, lesni trgovec v Škofji Loki, Završnik Alfonz, učitelj v Raki.

Dunajske podružnice: gg. dr. Babnik Janko, c. kr. ministerijalni svetnik, Bevc Ladislav, kand. ing., dr. Brencé Ljudevit, c. kr. finančni komisar, Dukič Franc, c. kr. dvorni svetnik, Golobič Matija, železniški služnik, Hallegger Albin, kand. ing., Jelenc Janko, c. kr. rač. asistent, Kusterle Peter, c. in kr. tel. lakaj, Luzar Ivan, nadrevident v p., Merlak Fran, c. kr. sluga, Mladič Janko, c. kr. rač. svetnik, Kosér Bogumil, c. kr. finančni koncipist, Okretič Ivan, c. kr. glavni odvetnik, Suhy Josip, višji oficial, Valjavec Ljudevit, c. kr. rač. oficial, Volk Jakob, zasebni uradnik, Žagar Josip, akad. slikar, dr. Podpečnik Anton, zdravnik — vsi na Dunaju.

Goriške podružnice: gg. Mungerle Andrej, krčmar in krojač na Marijinem Celju, Žnidaršič Ivan, stavbeni podjetnik v Gorici.

Il. Bistriške podružnice: gdč. Furlani Josipina v Il. Bistrici. Tomažič Janez, kaplan v Trnovem.

Kranjskogorske podružnice: gg. dr. Dermota Anton, odvetnik v Gorici, Logar Miroslava, priv. uradnica v Trstu, Malovrh Jakob, želez. prožni mojster na Hrušici, Košir Josip, posestnik v Logu, Štirn Mihael, posestnik, Lavtižar Julija, hotelirka — oba v Kranjski Gori.

Koroške podružnice: g. Kuchling Ivan, teolog v Celovcu.

Pazinske podružnice: gg. dr. Žigon Anton, obč. zdravnik v Žminju, Kosí Ivo, Kanfanar, Šišković Josip, učitelj v Roču.

Podravske podružnice: gg. Jug Ivan, gostilničar v Rušah, Lorber Felicij, odvet. uradnik v Slov. Bistrici, dr. Trstenjak Ivan, odvetnik v Gradcu, Badiura Janko, asistent Južne Železnice v Meži, Žolgar Vinko, kaplan, Šegula Franjo, kaplan, dr. Arnejc Ivan, gimnazijski profesor — vsi v Mariboru, Kolarič Anton, gimnazijski profesor v Ptuju, Gorišek Mirko, stud. iur. v Rušah.

Posavske podružnice: gg. Bučar Alojz, učitelj v Zidanem Mostu, Logar Ivan, učitelj v pok. v Celju, Šmidt Rudolf, c. kr. sodnik v Radečah.

Savinjske podružnice: gg. dr. Ljudomil Hauptman, profesor v Gradcu. Dr. Anton Schwab, zdravnik, Miro Majcen, pristav posojilnice, dr. Josip Kotnik, c. kr. sodni svetnik, Vladimir Lilek, pravnik — vsi v Celju.

Tržaške podružnice: gg. Hlača Rajnar, podravnatelj koresp. biroja, Rieger Silvij — oba v Trstu.

Tržiške podružnice: gg. Kavčič Hinko, poslovodja, Paternost Ciril, tovarniški uradnik, Salberger Josip, zasebnik, vsi v Trziču.

Vsebina: L. Pintar: Bohinjska imena. (Str. 157.) — Janko Mlakar: Iz kraljestva Velikega Venedigerja. (Str. 160.) — Dr. Henrik Tuma: Kaninska in Mangrtska skupina. (Str. 167.) — Otvoritev „Doma na Vršiču“. (Str. 183.) — Naše slike: Dom na Vršiču — Prisojnik, Na vrhu Prisojnika (pogled na Triglav). (Str. 77), Otvoritev Doma na Vršiču. (V tekstu). (Str. 174.) — Obzor: Visoki gostje — dva ministra vrh Triglava. (Str. 177), Odlikovanja, Planinski koledar, Mednarodna zimskošportna razstava na Dunaju. (Str. 178.) — Društveni vestnik: Umrli člani, Darila, Občni zbor Kamniške podružnice S. P. D., Podružnica v Trziču, Odbor Vipavske podružnice, Posavska podružnica S. P. D., Ključ od „Doma na Vršiču“, Od uredništva. (Str. 179), Novi člani. (Str. 180).